

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Vojtěcha Šimíčka a soudců JUDr. Miluše Doškové a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobkyně: **L.L.,** zastoupené advokátem Mgr. Alexandrem Vaškevičem se sídlem Františkánská 7, Plzeň, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, PP 21/OAM, Praha 7, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 30. 4. 2004, sp. zn. 59 Az 288/2003,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Ministerstvu vnitra **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) včas podanou kasační stížností brojí proti shora označenému rozsudku Krajského soudu v Ostravě, kterým byla zamítnuta její žaloba proti rozhodnutí Ministerstva vnitra (dále jen „žalovaný“) ze dne 15. 12. 2003, č. j. OAM-6393/VL-07-03-2003, o zamítnutí její žádosti o azyl jako zjevně nedůvodné podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu.

Stěžovatelka v kasační stížnosti uplatňuje důvody obsažené v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), čímž namítá nesprávné posouzení právní otázky, nedostatečnou oporu rozhodnutí ve spise a nepřezkoumatelnost rozsudku krajského soudu spočívající v nesrozumitelnosti.

Stěžovatelka tvrdí, že krajský soud stejně jako žalovaný nesprávně posoudil právní otázku, zda na ni lze vztáhnout ustanovení § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu. Stěžovatelka byla v zemi svého původu pronásledována osobami, které vymáhaly dluh jejího syna. Neobrátila se na policii, neboť se obávala, že tím by se její situace dále zhoršila, neboť policie je napojena na zločinecké struktury. Stěžovatelka se dále domnívá, že je pronásledována, neboť nepatří do sociální skupiny členů zločineckých struktur, které stát podporuje. Její stát původu toto její pronásledování toleruje a sám se vlastně podílí na činnosti organizovaných zločineckých struktur. V této své situaci stěžovatelka vidí naplnění podmínek podle § 12 písm. b) zákona o azylu.

Stěžovatelka dále upozorňuje na čl. 65 metodologické Příručky procedur a kritérií pro přiznání postavení uprchlíka, podle které může pronásledování vycházet také od některých složek obyvatelstva, které nerespektují zákony své země, přičemž páchání takové zločinnosti je možno považovat za pronásledování, pokud je státní orgány tolerují.

Stěžovatelka také namítá, že žalovaný neprovedl dostatečně dokazování a nemohl tak spravedlivě rozhodnout o její žádosti o azyl, když nerespektoval její nelehkou důkazní situaci.

Stěžovatelka dále kritizuje fakt, že krajský soud nepřezkoumal její námitky proti správnímu řízení, zejména proti nedostatečnému dokazování ve věci, jež odmítl s poukazem na to, že byly příliš obecné. Podle stěžovatelky byl krajský soud v dané situaci povinen přezkoumat napadené rozhodnutí a jemu předcházející správní řízení z hlediska dodržení procesních předpisů.

Konečně stěžovatelka uvádí, že by byla po návratu na Ukrajinu vystavena mučení a nelidskému a ponižujícímu zacházení, respektive administrativní šikaně, a proto se domnívá, že splňuje podmínky pro shledání překážky vycestování podle § 91 zákona o azylu.

Z těchto důvodů stěžovatelka navrhuje zrušit napadený rozsudek krajského soudu a zároveň žádá, aby byl její kasační stížnosti přiznán odkladný účinek.

Žalovaný ve svém vyjádření pouze odkazuje na obsah správního spisu a dodává, že ve stěžovatelčině případě nebyla zjištěna žádná skutečnost svědčící o tom, že by mohla být pronásledována z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu, když uváděla, že byla diskriminována státem, neboť nepatří do sociální skupiny členů zločineckých struktur. Proto žalovaný navrhuje, aby byla stěžovatelčina kasační stížnost zamítnuta jako nedůvodná.

V souzené věci Nejvyšší správní soud z předmětného správního spisu především zjistil, že řízení o udělení azylu bylo zahájeno dne 7. 12. 2003 na základě žádosti, v níž je jako důvod žádosti o azyl uvedeno, že stěžovatelčin syn začal při studiích na vysoké škole brát drogy, poté po ní chtěl v květnu 2003 peníze a od té doby jej neviděla. O měsíc později za ní přijeli neznámí lidé, kteří po ní požadovali 2 000 dolarů, jež si údajně vypůjčil její syn. Navštívili ji poté opakovaně, přičemž jí nepomohla ani policie, na kterou se dvakrát marně obrátila. Z těchto důvodů se rozhodla odjet do ČR. Totéž vyplývá i z protokolu o pohovoru k důvodům návrhu na zahájení řízení o udělení azylu ze dne 12. 12. 2003. Z tohoto pohovoru navíc vyplynulo, že jí muži, patřící podle jejího názoru k narkomafii, vyhrožovali i zabitím, přitom ona ani její známí vůbec nedisponovali tak vysokou částkou, jakou si údajně vypůjčil její syn.

Žalovaný předmětnou žádost o poskytnutí azylu zamítl svým výše označeným rozhodnutím ze dne 15. 12. 2003 jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu, neboť shledal, že stěžovatelka neuváděla žádnou skutečnost svědčící o tom, že by mohla být vystavena pronásledování podle § 12 zákona o azylu. Těmto důvodům nelze podřadit obavu z možného jednání soukromých osob motivovaného jejich snahou o získání finanční částky, kterou zapůjčily stěžovatelčinu synovi. Takový problém není relevantní z hlediska zákona o azylu a stěžovatelka měla spíše využít nástrojů zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců. Dále žalovaný neshledal ani podmínky umožňující udělení azylu podle § 13 a § 14 zákona o azylu.

Proti tomuto zamítavému rozhodnutí podala stěžovatelka žalobu ke Krajskému soudu v Ostravě, v níž pouze uvedla, že s napadeným rozhodnutím žalovaného nesouhlasí a žádá o jeho nové projednání, neboť ji pronásleduje narkomafie, která ohrožuje její život. Krajský soud v Ostravě tuto žalobu zamítl shora označeným rozsudkem, když uvedl, že se vstupem do azylového řízení snažila stěžovatelka vyhnout pronásledování ze strany neznámých mužů a také legalizovat svůj pobyt v ČR, neuvedla tedy žádné skutečnosti svědčící o tom, že by mohla být pronásledována ve smyslu § 12 zákona o azylu. Krajský soud také uvedl, že žalovaný měl dostatek podkladů pro posouzení důvodnosti stěžovatelčiny žádosti o azyl a nepochybil, když její situaci podřadil § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu. Ze všech těchto důvodů krajský soud posuzovanou žalobu zamítl výše označeným rozsudkem napadeným touto kasační stížností.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek Krajského soudu v Ostravě v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s) a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je žadatelka chráněna před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu mj., pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku - takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) – ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatelky žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Rozhodnou je v daném případě především otázka, zda byla stěžovatelka ve své zemi původu vystavena pronásledování podřaditelnému pod ustanovení § 12 zákona o azylu, jak tvrdí v kasační stížnosti. Tuto otázku je pak nutno posoudit pohledem dosavadní judikatury Nejvyššího správního soudu. Ten ve svém rozsudku ze dne 18. 12. 2003, sp. zn. 4 Azs 38/2003 (nepublikováno), jednoznačně uvedl: *„Vyhrožování ze strany soukromých osob nelze považovat za pronásledování ve smyslu zákona č. 325/1999 Sb., o azyl...“* Vzhledem k tomu, že pronásledování popsané stěžovatelkou v jednotlivých

dokumentech obsažených ve správním a soudním spise bylo zjevně pronásledováním ze strany osob napojených na věřitele jejího syna, tedy osob jednoznačně soukromých; nezbývá soudu, než konstatovat, že nenašel na základě prozkoumaných podkladů důvod k přehodnocení právních závěrů žalovaného a krajského soudu a ztotožňuje se s tím, že byla stěžovatelka pronásledována pouze ze strany soukromých osob vedených ekonomickými motivy. Co se týče role státu původu v jejím tvrzeném pronásledování, stěžovatelka sice uvedla, že se na policii neúspěšně obrátila, nic však nenasvědčuje tomu, že by jednání policie bylo možno v jejím konkrétním případě považovat za pronásledování ze strany veřejné moci, na čemž nic nemění ani nanejvýš obecné poukazy na propojenost policie a zločineckých struktur na Ukrajině.

Nelze tak než souhlasit s rozsudkem krajského soudu, že stěžovatelka neuváděla žádné skutečnosti, které by svědčily o přítomnosti důvodů pro poskytnutí azylu podle § 12 zákona o azylu. K takovým žádostem o azyl přitom Nejvyšší správní soud uvedl již ve svém rozsudku ze dne 18. 12. 2003, sp. zn. 5 Azs 27/2003 (nepublikováno): *„Neuvádí-li žadatel o azyl skutečnosti svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění zákona č. 2/2002 Sb., jde o žádost zjevně nedůvodnou, kterou lze zamítnout podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu při dodržení lhůty uvedené v § 16 odst. 2 tohoto zákona.“*

Zcela mimo logiku zákona o azylu se pak nachází stěžovatelčino tvrzení, že je pronásledována, neboť nepatří do sociální skupiny zločineckých struktur. Takovou skupinu obyvatel ovšem jistě nelze označit za „sociální skupinu“ ve smyslu § 12 zákona o azylu. Jak bylo uvedeno v rozsudku tohoto soudu ze dne 25. 11. 2003, sp. zn. 2 Azs 40/2003 (nepublikováno): *„Sociální skupina ve smyslu zákona o azylu je společenský útvar, jenž je určitelný natolik přesně, aby byl vůbec způsobilý k pronásledování. Příslušnost k sociální skupině je totiž nutno vnímat jako možnost, na jejímž základě může ČR poskytnout ochranu i z jiných důvodů motivujících k pronásledování, než z důvodu rasy, náboženství, národnosti či politického přesvědčení. Takovými důvody jsou typicky příslušnost k sexuálním menšinám, skupinám spojeným přesvědčením nenáboženské a nepolitické povahy a jiným skupinám, jevícím znak způsobilý k pronásledování, jenž nemusel být zákonodárci v době přijímání zákona o azylu vůbec znám.“* Skupinu „lidí nejsoucích členy zločineckých struktur“ pak za takto určitelný útvar označit jistě nelze.

Argumentuje-li pak stěžovatelka článkem 65 metodologické Příručky procedur a kritérií pro přiznání postavení uprchlíka, je třeba upozornit za prvé na to, že se nejedná o zákonný dokument, jímž jedině jsou soudy vázány, nýbrž o nezávazný dokument doporučující povahy. Argumentace touto příručkou navíc neodráží rozdíl mezi uprchlictvím, jako objektivním stavem daným situací fyzické osoby, a azylem, jako institutem poskytovaným konkrétním státem na základě jeho úvahy vyjádřené jednak normativně ve vnitrostátních předpisech, v případě ČR tedy zejména v zákoně č. 325/1999 Sb., o azylu, a jednak v individuálním konkrétním rozhodnutí učiněném na základě těchto předpisů zmocněným orgánem, v případě ČR tedy žalovaným. Tyto dva pojmy spolu sice na úrovni faktické obvykle těsně souvisejí, respektive se týkají obdobných osob, jsou nicméně nadále nezávislé a správní rozhodování, jež bylo přezkoumáváno krajským soudem v rozsudku nyní posuzovaném, se týkalo výhradně institutu azylu a řízení podle zákona o azylu.

Namítá-li dále stěžovatelka, že se krajský soud nedostatečně vypořádal s jejími námitkami proti správnímu řízení, nelze než uvést, že stěžovatelka tyto námitky neuplatnila v žalobě vůbec, v kasační stížnosti pak neuvedla, jaké další skutečnosti měl podle jejího názoru žalovaný a posléze krajský soud zjistit, takže nelze ani shledat, v čem by měl být přezkum prováděný krajským soudem podrobnější.

Konečně není zjevné, na základě čeho se stěžovatelka domnívá, že by jí na Ukrajině hrozilo v případě návratu ponižující zacházení a mučení, když v průběhu celého správního řízení nic takového neuváděla a ani ze Zprávy Ministerstva zahraničních věcí USA o situaci v oblasti dodržování lidských práv na Ukrajině za rok 2001 taková hrozba nevyplývá. V případě, že je žádost o azyl zamítána jako zjevně nedůvodná, je přezkoumání přítomnosti překážky vycestování namístě pouze tehdy, když žadatel o azyl uvádí důvody, jež by ke shledání této překážky mohly vést, jak vyplývá například z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 8. 2003, sp. zn. 5 Azs 7/2003 (nepublikováno). Vzhledem k tomu, že stěžovatelka v průběhu správního řízení a řízení před krajským soudem nic takového neuváděla, nelze vytýkat krajskému soudu, že tuto možnost blíže nepřezkoumal. Navíc, jak bylo uvedeno v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 11. 2003, sp. zn. 4 Azs 26/2003 (nepublikováno): *„Obava z toho, že věřitelé budou po žadateli o azyl vymáhat své pohledávky, není azylově relevantním důvodem (§ 12 zákona o azylu), ani důvodem pro vyslovení překážky vycestování podle § 91 tohoto zákona.“*

Lze proto uzavřít, že Nejvyšší správní soud v daném případě neshledal naplnění některého z namítaných důvodů kasační stížnosti ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s., neboť - jak vyplývá ze shora uvedeného – v souzené věci se krajský soud nedopustil nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky v předcházejícím řízení, nebyla shledána nedostatečná opora rozhodnutí ve spise a konečně ani nepřezkoumatelnost rozsudku spočívající v jeho nesrozumitelnosti.

Ze všech těchto důvodů Nejvyšší správní soud dospěl po přezkoumání kasační stížnosti k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Stěžovatelka, která neměla v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s. ř. s.) a Ministerstvu vnitra náklady řízení nevznikly. Proto soud rozhodl, že se Ministerstvu vnitra nepřiznává právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 28. června 2005

JUDr. Vojtěch Šimíček
předseda senátu